

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle päätetyt opetustoimen valtionosuusindeksiä ja yksikköhintaa koskevat väliaikaisina toteutetut säästöt muutetaan pysyviksi. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin lisätäisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin lukio- ja ammatillisen peruskoulutuksen

ja taiteen perusopetuksen keskimääräiseen yksikköhintaan tehtävästä vähennyksestä. Ammatillisessa lisäkoulutuksessa säästö toteutettaisiin muuttamalla väliaikaisena käytetty yksikköhintakerroin pysyväksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009), jäljempänä rahoituslaki, 23 §:ssä säädetään opetustoimen keskimääräisistä yksikköhinnnoista. Sen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään vuosittain seuraavan varainhoitovuoden rahoituksen perusteina käytettävät lukiokoulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen, ammattikorkeakoulujen ja taiteen perusopetuksen keskimääräiset yksikköhinnat siten kuin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 54 §:n 2 momentissa ja 57 §:ssä säädetään.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 54 §:n 2 momentin mukaan perushintaa säädettäessä otetaan huomioon: 1) valtionosuustehtävien laajuuden ja laadun arvioitua muutokset 57 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla; 2) kustannustason arvioitua muutokset 57 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla; 3) varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden toteutuneen kustannustason muutoksen ja 2 kohdan mukaisesti mainitulle vuodelle tehdyn arvion erotus; sekä 4) ne tarkistukset, jotka 58 §:n mukaisesti tehdään joka neljäs vuosi valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistamiseksi. Vuoden 2015 alusta voimaan tulevan rahoituslain (HE 258/2014 vp.) mukaan kustannukset tarkistetaan vuosittain. Ensimmäinen lain mukainen kustannusten tarkistus tehdään varainhoitovuodelle 2016 vuoden 2013 kustannustietojen perusteella.

Valtion rahoituksen perusteena käytettävistä lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, taiteen perusopetuksen ja kansalaisopistojen keskimääräisistä yksikköhinnnoista vuonna 2015 annetun valtioneuvoston asetuksen (953/2014) mukaan vuonna 2015 keskimääräinen yksikköhinta on lukiossa 6 004,53 euroa, ammatillisessa koulutuksessa 10 782,42 euroa ja taiteen perusopetuksessa 75,48 euroa.

Keskimääräisten yksikköhintojen perusteella lasketaan lukiokoulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen ja taiteen perusopetuksen järjestäjäkohtaiset yksikköhinnat rahoituslain 24 ja 25 §:n mukaisesti. Oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinta on 63,13 prosenttia ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta. Ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinnat lasketaan rahoituslain 27 §:n mukaan ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan perusteella.

Valtiontalouden säästötoimien vuoksi rahoituslakiin on lisätty väliaikainen 23 a §, jossa säädetään lukiokoulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen ja taiteen perusopetuksen keskimääräisten yksikköhintojen laskeumisesta vuosina 2013—2015. Pykälän mukaan lukiokoulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen ja taiteen perusopetuksen keskimääräisissä yksikköhinnnoissa ei vuosina 2013—2014 oteta huomioon kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 54 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja kustannustason arvioituja muutoksia eikä vuosina 2013—2015 lain 54 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettua arvion erotusta.

Indeksitarkistusten tekemättä jättämisen lisäksi lukiokoulutukseen kohdistuvien valtiontalouden säästöjen vuoksi lukiokoulutuksen vuoden 2014 keskimääräinen yksikköhinta on 4,1814 prosenttia pienempi kuin vuodelle 2013 säädetty yksikköhinta lukuun ottamatta toiminnan laadun ja laajuuden muutoksen johdosta keskimääräiseen yksikköhintaan tehtävää lisäystä. Muutos on vähentänyt valtion rahoitusta 15 miljoonaa euroa. Osa vähennyksestä on valtion talousarviossa toteutettu opiskelijamäärän vähennyksenä.

Indeksitarkistusten tekemättä jättämisen lisäksi ammatillisen peruskoulutukseen kohdistuvien valtiontalouden säästöjen vuoksi ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta on vuonna 2014 1,605 pro-

senttia pienempi kuin vuodelle 2013 säädetty keskimääräinen yksikköhinta. Muutos on vähentänyt valtion rahoitusta 11 miljoonaa euroa. Ammatilliseen peruskoulutukseen kohdistunut säästövelvoite vuonna 2014 oli 25 miljoonaa euroa verrattuna vuoden 2013 valtion talousarvioon. Osa vähennyksestä on toteutettu opiskelijamäärän vähennyksenä.

Ammatilliseen lisäkoulutukseen on vuosina 2013 ja 2014 kohdistunut säästövelvoite, joka on toteutettu väliaikaisella rahoituslain 27 a §:llä. Pykälässä säädetään ammatillisen lisäkoulutuksen ja ammatillisten erikoisoppilaitosten yksikköhintojen laskemisesta vuosina 2013—2015. Sen mukaan ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhintojen laskennan perusteena käytetään euromäärää, joka on pääsäännöstä poiketen tietty prosenttiosuus ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta. Vuonna 2013 prosenttiosuus oli 92,6 ja vuonna 2014 91,2.

Taiteen perusopetuksen yksikköhinta lasketaan rahoituslain 28 §:n mukaan joka neljäs vuosi jakamalla yksikköhinnan määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna taiteen perusopetuksesta aiheutuneet valtakunnalliset kokonaiskustannukset yksikköhintojen määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna pidettyjen opetustuntien yhteismäärällä. Muina vuosina yksikköhinta lasketaan edelliselle vuodelle määrättyjen yksikköhintojen perusteella ottaen lisäksi huomioon mitä rahoituslain 23 §:ssä säädetään keskimääräisistä yksikköhinnoista.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 258/2014 vp.). Esityksessä ehdotetaan, että lukiota ja ammatillista peruskoulutusta koskeviin väliaikaisiin säännöksiin lisättäisiin valtionalouden säästöpäätöksiin liittyvät vuotta 2015 koskevat yksikköhinnan alentamista koskevat säännökset. Lisäksi ehdotetaan, että ammattikorkeakoulujen rahoituksen sääntely siirretään vuoden 2015 alusta rahoituslaista ammattikorkeakoululakiin.

Hallituksen esityksessä (HE 258/2014 vp.) ehdotetaan rahoituslain 23 a §:n 2 momenttia muutettavaksi väliaikaisesti siten, että lukio-
koulutuksen keskimääräinen yksikköhinta

vuonna 2015 olisi 7,7251 prosenttia pienempi kuin vuoden 2014 keskimääräinen yksikköhinta. Vähennystä laskettaessa ei ole otettu huomioon vuoden 2015 toiminnan laadun ja laajuuden muutosta. Ehdotus alentaa valtion rahoitusta 21,5 miljoonaa euroa vuoden 2014 valtion talousarvioon verrattuna.

Ammatillisen peruskoulutuksen osalta hallituksen esityksessä ehdotetaan rahoituslain 23 a §:n 3 momenttia muutettavaksi siten, että ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta vuonna 2015 olisi 2,8169 prosenttia pienempi kuin vuodelle 2014 säädetty keskimääräinen yksikköhinta. Vähennystä laskettaessa ei oteta huomioon rahoituslain 68 §:ssä tarkoitettua keskimääräisen yksikköhinnan korotusta eikä siitä lain 69 §:ssä tehtävää vähennystä. Esitys vähentää ammatillisen koulutuksen rahoitusta 19,5 miljoonaa euroa vuoden 2014 valtion talousarvioon verrattuna. Lisäksi vuonna 2015 ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamääräleikkauksia tehdään 6,5 miljoonalla eurolla.

Edellä mainitun hallituksen esityksen mukaan ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhintaa koskevaa väliaikaista 27 a §:ää muutettaisiin siten, että yksikköhinnan laskennan perusteena käytettävä euromäärä vuonna 2015 olisi 93,8 prosenttia ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta.

Raha-asiaivaliokunta on 19 päivänä marraskuuta 2014 edellyttänyt, että myös osana valtionalouden sopeutusratkaisuja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle päätetyt valtionosuusindeksi-, yksikköhinta- ynnä muut säästöt, jotka tällä hetkellä on toteutettu väliaikaisina, tulee muuttaa pysyviksi. Pysyvän säästövaikutuksen varmistavat säädösmuutokset tulee valmistella siten, että ne voidaan antaa viimeistään 4 päivänä joulukuuta 2014 mennessä.

Museoihin, teattereihin ja orkestereihin kohdistuu vuosina 2012—2015 yksikköhintoja alentamalla toteutettu kymmenen miljoonan euron säästö, joka muutettiin vuonna 2014 pysyväksi. Vuonna 2015 yksikköhintoja on lisäksi pienennetty vuosien 2015—2018 kehyspäätökseen sisältyvien pysyvien säästöjen toteuttamiseksi. Vuonna 2015 val-

tionosuuksiin kohdennetaan 4 450 000 euron säästö. Valtionosuuksiin vuodesta 2016 kohdennettavasta säästöstä päätetään kevään 2015 kehyspäätöksen yhteydessä.

2 Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan, että opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle päätetyt ja jo toteutetut opetustoimen valtionosuusindeksiä ja yksikköhintaa koskevat väliaikaisina toteutetut säästöt muutetaan pysyviksi. Muutos ehdotetaan toteutettavaksi siten, että lukio-koulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen ja taiteen perusopetuksen keskimääräiseen yksikköhintaan tehtäisiin tietty koulutusmuodoittain laskettu euromääräinen vähennys.

Toteutettuihin säästöihin perustuva vähennys tehtäisiin rahoituslain 23 §:n mukaisesti lasketuista keskimääräisistä yksikköhinnoista, jolloin vähennys otettaisiin huomioon, kun lukiokoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjien opiskelijakohtaisia

yksikköhintoja laskettaisiin rahoituslain 24 ja 25 §:n mukaisesti. Koska oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinnat lasketaan ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinnan perusteella, esitys kohdistuisi myös oppisopimuskoulutukseen. Esityksessä ei ehdoteta toteutettavaksi uusia säästötoimenpiteitä.

Vähennys, joka tehtäisiin keskimääräiseen yksikköhintaan, olisi lukiokoulutuksessa 1 012,89 euroa, ammatillisessa peruskoulutuksessa 770,55 euroa ja taiteen perusopetuksessa 2,02 euroa.

Keskimääräisestä yksikköhinnasta tehtävän vähennyksen euromäärän laskennassa on otettu huomioon vuosien 2014 ja 2015 säästöjen lisäksi vuoden 2013 toteutuneen kustannustason ja vuoden 2014 arvioidun kustannustason tarkistusten tekemättä jättämisestä aiheutuneet muutokset. Toteutettujen säästöjen koulutusmuotokohtaisen euromäärän laskennan peruseriaatteet käyvät ilmi seuraavasta taulukosta.

Taulukko 1. Toteutettujen säästöjen koulutusmuotokohtaisen euromäärän laskenta.

	Lukio	Ammatillinen peruskoulutus	Taiteen perusopetus
Säästö	Säästö euroa	Säästö euroa	Säästö euroa
2013 tot. indeksi-korotus	120,68	192,97	1,34
2014 indeksi-korotus (arvio)	60,34	96,49	0,67
2014 säästö	335,46	172,07	0,00
2015 säästö	496,41	309,02	0,00
Yhteensä	1 012,89	770,55	2,02

Jotta säästöjen vaikutus keskimääräiseen yksikköhintaan tulisi otetuksi huomioon vain kerran, ehdotetaan, että lukiokoulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen ja taiteen perusopetuksen keskimääräinen yksikköhinta

olisi kuitenkin vähintään vuoden 2015 tasossa. Jos näin ei meneteltäisi, toteutuneet säästöt kertautuisivat vuosittain toteutuneiden kustannusten perusteella tarkistetuissa ja lasketuissa keskimääräisissä yksikköhinnoissa.

Ammatillisen lisäkoulutuksen säästö ehdotetaan toteutettavaksi siten, että väliaikaisesti vuosina 2013—2015 käytössä oleva yksikköhintakerroin muutettaisiin pysyväksi. Kerroin olisi 93,8 prosenttia.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksen tarkoituksena on muuttaa väliaikaisina toteutetut lukiokoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen valtionosuusindeksiä ja yksikköhintaa koskevat säästötoimet pysyviksi. Esitys ei tarkoita uusien säästöjen tekemistä.

Esityksestä aiheutuva laskennallinen säästö lukiokoulutuksesta olisi yhteensä noin 107,3 miljoonaa euroa, josta valtion säästöosuus olisi noin 45,3 miljoonaa euroa. Ammatillisen peruskoulutuksen laskennallinen säästö olisi yhteensä noin 117,1 miljoonaa euroa, josta valtion säästöosuus olisi noin 49,2 miljoonaa euroa. Lukion ja ammatillisen peruskoulutuksen kokonaissäästöihin vaikuttaa kuitenkin se, että opiskelijamäärät eivät ole vuosittain samat. Taiteen perusopetuksessa esityksestä aiheutuva laskennallinen säästö olisi kokonaisuudessaan noin 3,7 miljoonaa

euroa, josta valtion säästöosuus olisi noin 2,1 miljoonaa euroa.

Ammatillisen lisäkoulutuksen säästö on vuonna 2013 ollut 10,6 miljoonaa euroa ja vuonna 2014 4,1 miljoonaa euroa.

Säästöjen taloudellisia vaikutuksia on yksityiskohtaisesti selostettu eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 258/2014 vp.).

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä. Esitys on 1 päivänä joulukuuta 2014 käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki**opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 27 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1511/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 23 b § seuraavasti:

23 b §

Keskimääräisestä yksikköhinnasta tehtävä vähennys

Edellä 23 §:n 1 momentin mukaisesti lasketusta keskimääräisestä yksikköhinnasta vähennetään seuraavat euromäärät:

- 1) lukiokoulutuksen osalta 1 012,89 euroa;
- 2) ammatillisen peruskoulutuksen osalta 770,55 euroa; ja
- 3) taiteen perusopetuksen osalta 2,02 euroa.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, lukiokoulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen ja taiteen perusopetuksen keskimääräinen yksikköhinta on kuitenkin vähintään vuoden 2015 tasossa.

tuksen yksikköhinnat opiskelijatyövuotta kohden lasketaan 23 §:n 1 momentin nojalla säädetyn ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan perusteella erikseen omaehtoiseen lisäkoulutukseen ja henkilöstökoulutukseen. Ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhintojen laskennan perusteena käytetään euromäärää, joka on 93,8 prosenttia 23 §:ssä tarkoitettua ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta. Yksikköhintoja porrastetaan eri hintaryhmiin kuuluvassa koulutuksessa ja erityisopetuksessa siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi lisäksi erityisestä syystä korottaa yksikköhintaa.

27 §

Ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinnat

Tämän lain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettut oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Opetus- ja viestintäministeri *Krista Kiuru*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 27 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1511/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 23 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

27 §

Ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinnat

Tämän lain 10 §:n 1 momentissa tarkoitetut oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinnat opiskelijatyövuotta kohden lasketaan 23 §:n 1 momentin nojalla säädetyn ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan perusteella erikseen omaehtoiseen lisäkoulutukseen ja henkilöstökoulutukseen. Yksikköhintoja porrastetaan eri hintaryhmiin kuuluvassa koulutuksessa ja erityisopetuksessa siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi lisäksi erityisestä syystä korottaa yksikköhintaa.

Ehdotus

27 §

Ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinnat

Tämän lain 10 §:n 1 momentissa tarkoitetut oppilaitosmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinnat opiskelijatyövuotta kohden lasketaan 23 §:n 1 momentin nojalla säädetyn ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan perusteella erikseen omaehtoiseen lisäkoulutukseen ja henkilöstökoulutukseen. *Ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhintojen laskennan perusteena käytetään euromäärää, joka on 93,8 prosenttia 23 §:ssä tarkoitetusta ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta.* Yksikköhintoja porrastetaan eri hintaryhmiin kuuluvassa koulutuksessa ja erityisopetuksessa siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi lisäksi erityisestä syystä korottaa yksikköhintaa.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .